

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta Synodalia Osnabrvngensis Ecclesiae, Ab Anno Christi
MDCXXVIII.**

Brogberen, Johannes

Coloniae Agrippinae, 1657

Pars Secvnda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14298

I N D E X C A P I T V M
S E C V N D Æ P A R T I S .

CAP. I. De vita & honestate Clericorum.	CAP. XII. De Ecclesiis, Capellis, Oratoriis, Altaribus, Hospitalibus, Sodalitatibus, seu Fraternitatibus, & aliis piis locis.
CAP. II. De Concubinato.	CAP. XIII. De rebus Ecclesiæ conservandis & non alienandis.
CAP. III. De Simonia.	CAP. XIV. De Provisoriis Templorum & Fabricæ.
CAP. IV. De Usuris.	CAP. XV. De Immunitate Ecclesiastica.
CAP. V. De Beneficiis, eorum Collationibus, seu jure Patronatus, Institutionibus, Resignationibus, & Permutationibus.	CAP. XVI. De Archivio Episcopali.
CAP. VI. De Residentia Clericorum.	CAP. XVII. De Examinatoribus.
CAP. VII. De Prælatibus & Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, & Collegiatarum.	CAP. XVIII. Indices delegatos causarum Apostolicarum nominamus.
CAP. VIII. De Archidiaconis.	CAP. XIX. De Censore Librorum.
CAP. IX. De Decanis Ruralibus.	CAP. XX. De Penitentiario.
CAP. X. De Parochis & Curatis.	
CAP. XI. De Testamentis Clericorum.	

P A R S S E C V N D A .

CAP. I. De vita & honestate Clericorum.

Nil fere est, quod hoc sæculo tam sit exoptandum, quam ut ii, qui, in sortem Dei vocati, divina munera dispenfant, ac ministeriis Ecclesiasticis præficiuntur, vita & exemplo id præstent, quod Profes-

sione, statu, ac vocatione sua promittunt; ut in eos, tanquam in speculum, oculos suos conjicientes Laici, invenire possint, quod digne imitentur. hoc enim omnibus fere sæculis compertum fuit, pro Sacerdotum vita, benedictionem aut maledictionem à Deo in populum procedere, nec quicquam gravius Ecclesiæ aut Reip. accidere, aut illam vehementius affligere, quam si à Clericis Laici bonæ vitæ incitamenta & exempla petere non possint.

Quod gravissime olim deploravit S. Gregorius, & nos ipsius verbis repetimus: *Nullum, puto, Fratres charissimi, ab aliis majus præjudicium, quam à Sacerdotibus, tolerat Deus, quando eos, quos ad aliorum correctionem posuit, dare de se exempla pravitatis cernit: quando ipsi peccamus, qui conpevere peccata debemus, nulla animarum lucra quarimus, ad nostra quotidie studia vacamus, terrena concupiscimus, humanam gloriam intenta mente captamus; & quia eo ipso quo cæteris prælati sumus, ad agenda qualibet majorem licen-*

tiam habemus, susceptæ benedictionis ministerium vertimus ad ambitionis augmentum, Dei causas relinquimus, ad terrena negotia vacamus; locum sanctitatis accipimus, & terrenis actibus implicamur.

2 Hinc Nos, serio, ac sub obtestatione divini Iudicii, monemus omnes & singulos, ut, quo sunt in Ecclesia Dei digniore Loco & Ordine, eo vitam gerant inculpatiorem, statumque suum vitæ innocentia ac morum gravitate diligenter exornent.

3 Cum vero summa disciplinæ Christianæ in eo consistat, ut, abnegantes impietatem & sæcularia desideria, sobrie, pie, juste, vivamus in hoc sæculo; idque ad omnes universim Christianos pertineat; intelligunt facile Ecclesiastici qui cæteris in exemplum positi sunt, quid ad ipsos spectet, qua illos morum gravitate in sermone, gestu, incessu, quo in cultu & vestitu corporis moderatione & decentia, qua vitæ sanctioris innocentia, illos cæteris præstare oporteat. De quibus cum multa sparsim per SS. Canones, Concilium Tridentinum, Statuta Provincialia, & Nostri Prædecessoris Constitutiones Synodales tradita sint, illud Nos breviter hoc loco repetendum ducimus, quod de Clericali tonsura, deque vestitu, & victu frugali, in præcedenti Synodo Osnaburgensi statutum est; quibus Nos adjicimus, ut ne quispiam Clericorum posthac rugatis, acupictis, & nimium elaboratis collaribus utatur, sed planis, ac quæ commode & decenter super vestem reflecti possint.

D 4 Veste

Matth. 5.
à v. 13.
Ad Tit. 2.
vers. 7. c.
qualiter.
De accusat. homil.
in c. 10.
Luca.

Ad Tit. 2.
vers. 12.

c. 10.

1 Tim. 2. Conc. Trident. sess. 24. c. 12. De reformatione variorum clericorum sub tit. De vita & honestate Clericorum extra. in 6. c. Clem. c. penult. De vita & honestate Clericorum c. 2. eod. in 6. c. Clerici. De vita & honestate Clericorum.

4 Veste omnes utantur honesta ac decen- te, ut materia, forma, colore, pretio ac omni modo respondeat, tum modestiæ ac dignitati Clericali, tum conditioni ac statui singulorum. in quo uti vanitatem, & affectatam mundi curiositatem, novâ levitatem ac nitorem, sic abjectionem & nimias fordes, exclusas volumus. In omni vestitu, præsertim externo color tantum niger adhibeatur.

5 In Civitatibus ac oppidis talari veste, in pagis aut villis brevioribus utantur. Itinerariæ vestes breviores non sunt, quin fimbria infra genua diffluat; nec domesticæ vestes & intrinsecæ colore aut habitus specie à domestica Clericali discrepent.

6 Quod de coma, barbis, ac alis barbarum, Prædecessor Noster mandavit, id nos iisdem verbis & eodem rigore observandum serio repetimus. cui pro clariore intellectu hoc ad- jicimus, & admittimus, ut Ecclesiastici vel brevem Romano, vel antiquo hujus patriæ more usque ad extremitates inferiores aurium defluentem comam gestare possint, planam non reflexam, nec calamistratam aut in cinnos compositam, aut instar setarum elatam. Corona vero (insigne regalis Sacerdotii) conspicua appareat, renoveturque in iis, qui brevi sunt capillitio, singulis quindenis; qui longiori, singulis mensibus.

7 Mensuram moderationem tum status Ecclesiastici ratio, tum præsens temporum necessitas, omnibus fere indicit; volumus tamen, hanc ab omnibus, pro conditionis qualitate, observari, ut non desit quod egentibus Christi membris, quibus id quod superest debetur, recte distribui possit.

8 Publicas & privatas commessationes, conviviones, longiores accubitus, ad æquales haustus provocaciones, cum illæ omnes Christianos, & in primis Clericos, maxime dedeant; omnes monitos volumus, ne his indulgeant, sed, quanta fieri potest frugalitate, concessis sibi à Deo donis utantur.

9 Si quando ad nuptias & alia convivia, gratia propinquitatis aut necessitudinis, invitentur, cæteris modestiæ, frugalitatis ac sobrietatis exemplo præeant; cauponas vero aut tabernas vitent, nisi in itinere constituti, necessitatis gratia; à choreis vero & mimicis seu jocularibus nugacitatibus ubique abstineant; sicuti etiam à lusibus jure prohibitis, aleis, taxillis, gladiis, hastis, sclopis, & similibus; quemadmodum etiam à venationibus illicitis & clamorosis.

10 Similiter, alienum est ab instituto Clericorum, ut, quæstus gratia, mercaturæ, negotiaciones, alienæ rei procuraciones, Advocaciones, nisi pro Ecclesia, necessariis, & miserabilibus personis, actiones, causarum præsertim apud Iudices Sæculares, Notariatus, & Tabellionatus, officia prophana, artem me-

Can. prohib. c. c. Clerici. dist. 23. Can. duo sunt. 12. q. 1. d. c. Clerici. Ad Philip. 3. v. 19. c. à crapula. De vita & honestate Clericorum.

dist. 44. per tot. Conc. Trident. sess. 24. c. 12. de reformatione. c. Clerici. Trident. Conc. sess. 22. c. 1. de reformatione. Can. Qui venator. c. seqq. dist. 86. tot. tit. De Clericorum venatione. c. 1. c. 2. c. secundum.

dendi, aut cauponandi vilitatem, exerceant. quæ omnia, tanquam à jure reprobata, malorum irritamenta, Clericis prohibita esse volumus.

11 Et generaliter quæcunque à sacris Canonibus, & præsertim Concilii Tridentini, de vita & honestate modestique Clericorum conservanda, deque criminibus ac superfluitatibus quibuscunque vitandis, salubriter constituta sunt; ea sub iisdem pœnis repetita, & omnibus pro debita observantia serio commendata & inculcata esse volumus.

Ne Clerici vel Monachi. tot. tit. De postulando. c. sicut. Ne Clerici vel Monachi. c. sententiam. eod. tit.

C A P. II. De Concubinato.

1 Immundum & damnabilem Concubinatum, quo nihil magis ab honestate Clericorum, & Ministrorum Christi Virginis Filii, alienum est, post serias Prædecessoris Nostri Synodales Constitutiones, & Nostras subsecutas diversas mandatorum insinuationes & monitiones, Nos iterum, hoc Decreto Nostro, execramur, damnamus, & profligamus. & ad superabundantem cautelam, & pro tollenda omni ulteriore excusatione, omnibus notum hæc facimus, Nos nemini hoc in crimine parcituros, sed posthac simpliciter & de plano, ad privationem beneficiorum, & seriam ac publicam executionem, contra autores, complices & fœdas amasias ac focarias, ubicunque locorum processuros. quam rem iterum Vicario Nostro in Spiritualibus generali, & quos ipse pro Executione requisierit, serio injungimus.

c. 8. De Concubina.

2 Quæ de prolihus, ex fœdo Concubinato susceptis, earumque cum Parentibus Clericis cohabitatione, à Prædecessore Nostro Cardinale Zollerano decreta sunt, hæc de verbo ad verbum repetimus, & serio observari volumus. Similiter vetamus, ne Clerici Parentes, in Baptismo, Sponsalibus, Nuptiis, Exequiis, aut similibus actibus publicis suorum illegitimæ natorum, ullo modo interfint, nec in publico facile cum iis compareant, aut eos in plateis circumducant; quos certe videre ac nominare non possunt, nisi in pœnam & infamiam.

c. 8.

3 Concubinarios vero ad minus dietam unam à cohabitatione suarum cum quibus peccavere & vixere, relegari volumus; & omnem profusus cum ipsis conversationem, sub pœnis privationis beneficiorum, aut alias pro qualitate delicti arbitrarie infligendis, prohibemus.

4 Similiter etiam huc repetimus, tam quæ in sacris Canonibus & Conciliis Provincialibus, quam à Prædecessore Nostro, de illegitimis Clericorum Liberis ad hæreditates, donationes, & fructus beneficiorum percipiendos, non admittendis, salubriter statuta sunt.

d. c. 8. §. 3.

C A P. III. De Simonia.

I Simonia grave ac detestabile crimen, quod tamen frequens in hac Dioecesi Nostra fuisse deprehendimus, Nos, cum ipso autore, tam ex Constitutione Canonum, quam legum civilium, damnatum ac reprobatum, sub iisdem poenis, à sacris Canonibus comprehensis, in Dioecesi Nostra prohibemus ac damnamus; & in hoc omnem severitatem legum ac præcedentium Constitutionum Prædecessoris Nostri renovamus & confirmamus.

Causa 1. q. 1. per tot. tit. De Simonia. L. si quinquam 31. De Episc. & Cler. No. vol. 123.

5. Sed neque Clericum. Et quidem apud gentes am-bitus qua-

sio fuit contra Sacerdotium petentem. L. 1. Ad L. iul. De ambitu. Conc. Trident. sess. 24. c. 12. de refor. Constit. Pi V. incip. Durum nimis, edita Anno 1570.

C A P. IV. De Usuris.

Popularis frequentia, criminis usurarum ipsius foeditatem & enormitatem ex animis hominum poene delevit adeo, ut etiam verendum sit, ne spes dolosi lucri interdum multos decipiat, ac in salutis suæ præcipitia deducat. Ut tamen, quantum in Nobis est, ex omni hominum ordine hujus criminis contagio eliminetur; præsentis decreto prohibemus ac damnamus omnes contractus usurarios, sive in mutuo sive in emptionibus annuorum censuum ac reddituum, & excessu pensionum seu præstationum, seu quocunque alio modo, à jure reprobato, contingant; & tam contra usurarios quam usurarum proxenetas, ministros, contractuum scribas & Notarios, præter censuras Ecclesiasticas, privationem scilicet Communionis & sepulturæ, ac restitutionem justam, arbitrariis poenis procedemus.

c. 3. de Usuris.

2 Hortamur vero omnes Ecclesiarum Parochos, Concionatores, Confessarios, & alios curam animarum habentes, præsertim in celebrionibus Dioecesis Nostræ Civitatibus & oppidis, ut de hoc pernicioso crimine ex Canonibus & probatis libris & autoribus se ipsos diligenter informent, ac populum sibi commissum doceant, quid in hujusmodi contractibus licitum, quid vero prohibitum ac cavendum sit.

3 Ut vero poenam in Usurarios à jure statutam omnes agnoscant, repetenda ad verbum visa fuit Constitutio in Lateranensi Concilio edita, quæ sic habet:

c. 3. de Usuris.

Quia in omnibus fere locis crimen Usurarum invaluit, ut multi, aliis negotiis prætermisissis, quasi licite Usuras exerceant, & qualiter iurisque Te-

stamenti pagina condemnentur, nequaquam attendant; ideo constituimus, quod Usurarii manifesti, nec ad Communionem admittantur Altaris, nec Christianam (si in hoc peccato decesserint) accipiant sepulturam; sed nec oblationes eorum quicquam accipiat; qui autem acceperit, vel Christianam tradiderit sepulturæ, & quæ acceperit reddere compellatur, & donec ad arbitrium Episcopi sui satisfaciatur, ab officii sui maneat executione suspensus.

C A P. V. De Beneficiis, eorum Collationibus, seu Iure Patronatus, Institutionibus, Resignationibus, & Permutationibus.

Ipsa rerum magistra experientia loquitur, nihil ita Ecclesiæ obesse, quam quod ipsa suis stipendiis, quæ benignitate Sponsi sui, & Christi fidelium liberalitate, obtinet, & ex Christi ærario elargitur, idoneos ministros, & digne sibi servientes invenire non possit, sed illa sæpe depeculentur ignavi ventres, Beneficiorum Ecclesiasticos redditus usurpantes, non tanquam publica Officiorum stipendia & virtutum merita, sed tanquam privata commercia atque compendia nundinantes. Quæ res merito curam Nostram Episcopalem excitat, ut diligentius de remediis in communi calamitate cogitare, ac providere debeamus, ne, pro utilibus & maxime necessariis Ecclesiæ Ministris, rudes pueri, aut alias ætate, scientia, moribus inepti, extremo Ecclesiæ exitio, & tam conferentium quam acceptantium periculo, intrudantur, sed ut omnia, hac in parte, recto modo & ordine procedant.

2 In primis autem, cum longo abusu & deploranda corruptela præcedentium temporum irreplevit, quod Patroni, præsertim Laici, qui Ius nominandi vel præsentandi habuerunt, nimis libere, ac contra Iuris rationem ac primævas Institutiones ac Foundationes, de Beneficiis Iuris patronatus, tanquam de familiaris Patrimonii ac privati juris bonis, hæcenus fere disposuerint, sine ulla fere distinctione ætatis, ordinis, ac qualitatum de jure necessariorum: scire Patronos omnes volumus, illis jure patronatus ex præscripto Canonum & Concilii Tridentini, ita moderate prudenterque utendum esse, ut neminem pro suo arbitrio violenter intrudant, sed ad beneficia idoneos, ætate, scientia, vita ac moribus præsentent; aut non ægre ferant, si præsentati inutiles, jure à Nobis repellantur; cum ex jure patronatus aliud illis nihil competat, quam potestas præsentandi Episcopo, aut illi qui Ius instituendi habet, Clericum idoneum ad beneficium vacans.

c. pia mentis. cum seq. 16. q. 7. c. præterea & parum tot. tit. De jure patr. Conc. Trident. sess. 14. c. 12. & sess. 25. c. 9. de reform.

3 Illud etiam Patronis, cujuscunque ordinis ac dignitatis sint, observandum ex Canonibus & Concilio Tridentino præcipimus, ut

sup. alleg.

in beneficiorum bona, aut perceptiones fructuum, proventuum, obventionum, quorumcunque beneficiorum, etiam si vere de jure Patronatus ipsorum, & Fundatione & dotatione Parentum ipsorum & majorum sint, nullatenus nullave causa vel occasione sese ingerant, sed illos libere Rectori seu Beneficiario, non obstante quacunque corruptela præcedentium temporum, distribuendos dimittant, sub pena privationis juris patronatus.

4 Qui hæcenus ex Patronis Laicis, corrupto temporum abusu, beneficiorum, quorum Catholici ipsorum majores, pii Fundatores fuerunt, redditus suppresserunt, aut ad se traxerunt, aut in alios vii converterunt, momentis serio, ut quam primum omnia in pristinum statum restituant, aut Nostram seriam executionem expectent.

5 Quod ipsum etiam omnibus Magistratibus, communitatibus, universitatibus, ac quibuscunque aliis hominibus utriusque status, siue in publica potestate constitutis siue privatis, sub arbitraria Nobis pena serio injungimus.

6 Cum vero Nominatio, Præsentatio, Collatio, seu electio, gradus primus & accessus sit ad Beneficia; in quo periculose per sæpe peccatur, dum sine discrimine ac certa electione, ex affectuum aut precum importunitate magis, quam virtutum merito, proceditur: Nos ad mala quæ hinc oriri solent evitanda, in ipso statim principio hoc cavemus, ut, citra ullam dissimulationem aut interpretationem, nullus ad quodlibet beneficium seu ministerium Ecclesiasticum admittatur, qui non ætatem, scientiam, mores, Ordines beneficio pares adferat, prout istud tenor Fundationis & obligationis requirit.

7 Volumus enim ante omnia, ut Fundationum piarum qualitates, ab ipsis Fundatoribus expressæ, exactissime observentur; uti si Cappellania etiam simplex, aliudve beneficium, etiam juris patronatus, ex præscripto erectionis & Fundationis aut alterius Constitutionis, certum ordinem aut alias condiciones requirit in eo, cui vel collationis vel institutionis vel alio nomine de ipso est providendum, illud beneficium ne cuiquam conferatur, etiam Patronorum accedente consensu, qui vere eo Ordine non sit initiatus, aut in ea ætate constitutus, ut infra tempus, à Jure statutum, initiari valeat, neque qui iis conditionibus præditus non sit, quas illa erectio, Fundatio vel Constitutio requirit. in quo verba mentemque Fundatorum exacte observari volumus, quæve actum in Ordinibus sacris inducant ac requirant, quæve aptitudinem seu habitudinem admittant, ne quid contra Jus & voluntatem Fundatorum temere committatur.

8 Qui vero beneficium qualescunque affectus est, ejus Titulum & Fundationem, etiam non monitus, intra mensem Nobis aut Nostrò

in Spiritualibus Vicario ostendat; quod si non fecerit, dimidia parte fructuum ac proventuum unius anni mulctetur; nec minus omnimodo titulum exhibere cogatur; qui iidem tituli ac Fundationes, quoviscunque id à Nobis, aut Nostrò in Spiritualibus Vicario, requisitum fuerit, à quolibet sine ulla cunctatione offerantur.

9 Intelligimus autem, multa esse per Diocesim Nostram Beneficia, quorum Fundationes atque Institutiones jam perditæ aut obliteratæ sunt, eorum vero fructus & obventiones sæpe ab ignavis hominibus, sine ulla obsequii Ecclesiastici præstatione usurpantur. cui incommodo ut, quantum in Nobis est, occurratur, volumus ut Pastores & Curati Decretum Concilii Tridentini populo proponant, isque intelligere possit, quam sit facinus enorme & grave, Christi patrimonium & Ministrorum Ecclesiæ alimoniam injuste possidere. Quæ vero prædicti Curati aut alii Prælati & Ecclesiarum Rectores, ac quicunque Ecclesiastici & Laici animadverterint in hoc genere remedio indigere, ea diligenter notata ad Nos vel Vicarium Nostrum in Spiritualibus referant, ut Nos ex Officio Nostrò Episcopali pristina officia restituere, sique non satis aliunde constare possit qualia illa esse debeant, Nos pro ratione fructuum, onera, Missas, divinaque officia celebrandi iis imponere, aut, ubi Capellæ seu loca pia extincta sunt, secundum Canonicas functiones beneficia & eorum titulos transferre possimus.

10 Extra omne dubium est, eos, qui hujusmodi Beneficiorum fructus & emolumenta hæcenus sine ullius servitii divini exhibitione perceperint, ad perceptorum fructuum restitutionem teneri, nec aliter in foro conscientie tutos esse. Hinc Nos omnibus & singulis sub arbitraria Nobis pena injungimus, ne ullo modo perceptioni fructuum sese immisceant, antequam Fundationis tenorem sciant, illique satisfaciant, ac Nostrum desuper arbitrium ac consensum requirant. De perceptis vero ita constituturi sumus, ut & Ecclesiæ læsæ satisfiat, & conscientie, receptione indebitorum gravatæ, exonerentur.

11 Interdicimus vero iis, qui Jus habent conferendi Beneficia, seu ad ea eligendi, nominandi, præsentandi, ne vel ipsi vel eorum Ministri, familiares, aut Officiati, quicquam ab aliquo, cui Beneficium Ecclesiasticum conferatur, sub quolibet prætextu aliquid tale capiant, quod pallio gratitudinis involvatur, revera autem speciem Simonie & injustæ & avaræ acceptationis habeat; quia sub illo velo multa latent, quæ hominibus quidem obsecrantur, oculos vero Dei non fugiunt, & Simoniacæ subjacent pravitati.

12 Iniquæ etiam ac sacris Canonibus contrariæ & prohibitæ pactiones ac condiciones non

*c. 1. De
reg. juris
in 6.*

*Sess. 22.
c. 10. de
refor.*

non ineantur, neque resignationes, præsertim in favorem, cessiones, translationes, ac permutationes, aliter, nec coram aliis, quam jure id licitum est, permittantur.

13 Monemus vero & obtestamur omnes Patronos, Collatores, & Prælatos, vel ad quoscunque provisio Beneficiorum pertinet, ne illi in suos consanguineos, familiares, ministeriales, beneficia ita conferant, ut illa, tanquam operæ & laboris prætia, aut consanguinitatis aut propinquitatis jura accepisse videantur, sed ut omnes humani affectus, qui quæ sua sunt quaerunt, non quæ Jesu Christi, ab hujusmodi suffragiis & beneficiorum collatione separentur.

14 Neminem verò præsentatum, vel nominatum, vel electum, vel ab inferioribus provisum, prius ad Beneficium admittendum vel instituendum ducimus, quam is, præter professionem Catholicæ Fidei, coram Nobis aut Nostro Vicario in Spiritualibus, aut iis quibus id competit, factam, infra scriptum quoque juramentum prætet.

Ego N. N. juro & promitto Obedientiam & Reverentiam Illustrissimo & Reverendissimo Domino Meo Episcopo Osnabrugensi & Successoribus ejus canonice intransitibus, quod Beneficio, ad quod institui peto, secundum oneris annexi exigentiam fideliter deserviam, atque ab eo sine ejusdem Domini Episcopi aut Vicarii ejus licentia non discedam, Res, Bona, & Jura Ecclesiæ, & Beneficii, nullatenus alienabo, & indebite alienata, quantum in me erit, fideliter recuperare studebo. Sic me Deus &c.

15 Quia vero per annos gratiæ seu expectantiarum ut vocant, ac alias præstationum impositiones, ac portionum detractiones, multum divinis officiis detrahitur, & ut consulari defuncto, aut ejus hæredes persæpe dentur, aut Ecclesiæ fabricæ aliquid accedat, Deus ipse negligitur, & defuncti, Beneficiorumque Fundatores, multarum personarum suffragiis ac intercessionibus, multis quandoque annis fraudantur; ideo maturo consilio, cum præcitu Venerabilis Capituli Nostri, tantæ deformitati Ecclesiæ occurrere studebimus, ne, cum fraude divini servitii, ac Fundatorum piæ intentionis, officia Ecclesiastica tanto tempore deserantur.

C A P. VI. De Residentia Clericorum.

1 S Ciant omnes, qui divinis mancipati sunt officiis, & Ecclesiasticos redditus percipiunt, se ideo de Altari vivere, & populi

peccata comedere, ut, officium Ecclesiasticum strenue ac pure peragendo, totius generis humani causam in se suscipiant, ac congemiscant Ecclesiæ vota, preces, ac laudes Deo offerant.

2 Ideoque omnibus, Beneficia vel officia Ecclesiastica, & ex iis redditus & obventiones, in Nostri Diocesi obtinentibus, quibus personale in Ecclesia obsequium est annexum, illud incumbit, ut in Ecclesia & officio divino sint assidui, nec sine causa aliqua singulari ac probata, & scitu suorum Superiorum, se absentent.

3 In primis vero omnibus Parochis, Plebanis, & curam animarum gerentibus mandamus atque præcipimus, ut ovis, sibi à Deo commissis, in propria Ecclesia residendo præfint, ut ex divino præcepto eas agnoscere, verbo doctrinæ, & vitæ exemplo, & SS. Sacramentorum administratione pascere, & quæ bonum ac legitimum Pastorem decent, munia pastoralia debite exercere possint, nec oves, metu periculi, vel pestis tempore, aut sub prætextu aliorum negotiorum, deserant, aut ad mensam absint, sine Nostri aut Nostri in Spiritualibus Vicarii licentia, nec non idoneo ac approbato Vicario cum debita mercedis assignatione constituto.

4 Hanc in residendo assiduitatem, Ecclesiarum Decani, Scholastici, Cantores, Custodes, aut qui similibus dignitatum beneficia habent, quos majores Nostri tanquam moderatores & inspectores Ecclesiasticæ disciplinæ esse voluerunt, serio præstare tenentur, ut ii non facile nec nisi ad breve tempus abesse possint, aut si diutius abesse necesse fuerit, id speciali Nostri licentia & non aliter fiat.

5 Repetimus præterea, ac omnibus observanda injungimus, quæ rec. mem. Prædecessor Noster in proxima Synodo Osnabrugensi generaliter hac de re statuit. quibus ad evidentiorum noticiam adjungenda existimamus, ut, quorum foundationes personalem residentiam requirunt, illi ipsi resideant, aut, si neglexerint, de facto à proventuum perceptione suspensi sint, & adversum eos, ex sacrorum Canonum & Concilii Tridentini præscripto, procedatur; nec valeant dispensationes, collusiones aut dissimulationes, de non residendo, aut fructibus in absentia percipiendis.

C A P. VII. De Prælati & Canonicis Ecclesiæ Cathedralis, & Collegiarum.

1 E Cclesiasticæ disciplinæ retinendæ & conservandæ causâ, Ecclesiarum dignitates sunt constitutæ; quibus etiam, pro merito laborum & amplioris curæ, majora stipendia sunt assignata; quæ certe non recte usurpabunt, nisi labore, ministerio, atque industria respondeant, ac divinum cultum promovere, Ecclesiasticam disciplinam conser-

Conc. Trident. sess. 24. c. 2. de refor.

Conc. Trident. sess. 6. c. 1. c. 2. c. 23. c. 1. de refor.

Conc. Trident. sess. 21. c. 3. de refor.

c. 7.

c. conquer. c. ex parte c. in. qual. c. penul. c. ult. De Cler. non res. c. fin. De rescript. in 6. Conc. Trident. sess. 21. c. 3. De refor.

c. ad hoc. De Clericis non resid.

servare, ac Nos opera & officio juvare studeant.

c. quamvis de verb. sig. in multu. dist. 60.

2 Præpositi, tanquam præcipui Ecclesiarum Prælati, illud diligenter curent, ut Res, Bona, Iura, & Privilegia Ecclesiarum suarum defendant, ab omni injuria, damno & molestia vindicent ac conservent, eaque provideant ac procurent, quæ ad Ecclesiarum (à quibus dignitates ac stipendia majora percipiunt) defensionem, pacem, & tranquillitatem spectant; ut tanquam fideles servi, quos constituit Dominus super familiam suam, à magno Patrefamilias agnoscantur.

c. 12.

3 Decanos quoque officii sui admonuit præcedenti Synodo Antecessor Noster, quæ Nos huc repetimus. & cum ipsis singulariter ex officio illa commendata esse debeant, quæ circa ministeria Ecclesiæ, & Ecclesiasticarum Personarum vitam, Chorique ac Capituli disciplinam, excessus ac correctionem, desiderantur; merito ab illis requirimus, ut omnia, quæ ad honestatem & vitam bonam omnium Canonicorum, Vicariorum, Clericorum, ac ministerialium Ecclesiæ suæ pertinent, ea diligenter ab omnibus & singulis observari curent. Quod ut majori cum fructu fiat, vita ac moribus ita compositi sint Decani ut alios ad imitationem provocent, talique scientia ac peritia præditi ut aliis recte possint consulere. Ut vero hæc in re bene sancteque ab ipsis procedatur, antiquum illud Capitularis disciplinæ jus, in vetustis Ecclesiæ codicibus fere obliteratum, in usum revocent, ac sollicitudine sua monitisque sanctis procurent, ut omnes ipsis subiecti vitam ducant suo statu ac ordine dignam.

4 Cum vero neutiquam conveniat, ut jurgia litesque inter illos versentur, quos tanquam fratres in domo Dei unanimes ambulare oportet; omnino advigilent, ut, si quam ortam inter Clericos Collegii sui controversiam animadvertant, eam in ipsis statim principiis sopire studeant; graviores vero emergentes excessus, aut contumaciam, aut insolentias majores (præsertim si in publicum prodeant) pro remedio competenti ad Nos referant.

5 Cum vero officium Decani curam habeat animarum annexam; Nolumus, ut quisquam ullis Decanalibus functionibus sese immisceat, nisi confirmatione à Nobis prius petita & accepta.

6 Qui præter Decanos dignitates & officia in Cathedrali & Collegiatis Ecclesiis obtinent, diligenter curent, ut suis officiis secundum Canones & cujusque Ecclesiæ consuetudinem faciant satis.

7 Si quæ Præbendæ Canonicales certum habeant annexum Ordinem, illud possessores curare debent, ut Ordinem illum suscipiant, & oneri annexo satisfaciant, neque onus in alios rejiciant, nisi approbatis foundationibus aliter sit constitutum.

8 Vicarii, quos vocant Chori, nomini suo respondeant, ac Canonici in persolvendis officiis divinis auxilio sint; & omnia illis incumbentia onera ex fundatione vel consuetudine Collegii assidue ac religiose persolvant.

C A P. VIII. De Archidiaconis.

1 Archidiaconi cum functionibus & officio Nobis conjuncti, ac in partem sollicitudinis Nostræ Episcopalis vocati sint, adeoque à Canonibus Oculi Episcopi, ejusque Vicarii aliquando vocentur, quod Episcopi ministri sint, & ea omnia, quæ exercent, ad Episcopum pertineant: hinc illos in Domino monemus, ut pro data sibi commissione strenue nos adjuvent, recteque suo officio fungantur, nec supra concessam jurisdictionem sese efferant. ac repetimus ea, quæ à recol. mem. Prædecessore Nostro de Commissariis ipsorum, deque multarum exactiōne & conversione in usus pios, ex Canonibus & Concilio Tridentino sunt mandata.

c. 1. & c. ad hæc & tot. tit. De offic. Archidiaconis.

2 Cum etiam hæc animadversum sit, in Synodis Archidiaconalibus interdum magnam infrugalitatem exerceri, cum non exiguo gravamine Ecclesiarum ac Pastorum: Volimus, in his actionibus eam moderationem adhiberi, ne, dum aliorum correctio suscipitur, talia admittantur, quæ alios lædere & emendatione digna esse judicari possint.

argumento c. inter cat. & c. relatum 10. q. 1. c. cum An. postolum. De Censibus. & c. 1. §. procurat. eod. tit. in 6.

C A P. IX. De Decanis Ruralibus.

1 Dicecisi Nostræ amplitudo, ac mole tanta negotiorum, præsertim red-euntibus vicinis Regionibus, eam necessitatem Nobis imponit, ut ad facilem magisque securam sollicitudinis Nostræ Episcopalis explicationem, remedia atque subsidia opportuna & subordinata adhibeamus. Quamobrem visum est Nobis, exemplo aliorum bene constitutorum Episcopatum per superiorem & inferiorem Germaniam, & præsertim Ecclesiæ Metropolitanæ Colonienfis, Episcopatum Nostrum & vicinas Regiones, Jurisdictioni Nostræ diocesanæ subiectas, in certas regiunculas dividere, eisque certum aliquem Pastorem præficere, quem vulgo Decanum Ruralem appellant, qui supra alios Pastores majorem Auctoritatem ac Jurisdictionem obtineat, in vitam ac mores eorum, & an suo muneri & officio divino per omnia satisfaciant, item in pia loca, res, ac Iura Ecclesiastica, diligenter attendat, ac Nos, & Vicarium Nostrum, in cura tam ampla, subsidiaria opera sua adjuvet & sublevet. Quod ut majori Ecclesiæ bono fiat, curabimus, ut deinceps regiones hujusmodi, prudenti consilio distinguantur ac describantur, leges certæ hujusmodi Decanis ruralibus den-

dentur, ac ei muneri quam maxime idonei præficiantur.

C A P. X. De Parochis & Curatis.

I C Vm salus & incolumitas Christiani gregis à Pastoribus, aliisque, quibus animarum cura commissa est, dependeat, qui tanquam cooperatores in partem sollicitudinis Episcopalis assumpti sunt; eapropter magno opere Nobis providendum est, ut, quod humano ore dicuntur, illud in oculis Dei esse inveniatur; ut scilicet vere digni sint & idonei, quibus animarum cura tuto credatur, ut ipsi forma gregis facti ex animo eundem pabulo Verbi Dei & Sacramentorum pascant, ac in viam dirigant salutis æternæ.

I Petr. 5.

2 In quo etsi temporis successu sperare ampliora quam ab initio statim præstare possumus, quando per Dei gratiam Seminarium Pastorale, à Nobis erigendum, maturos fructus fecerit; omnem tamen quantum in Nobis est curam interim adhibentes, monemus in primis omnes & singulos, qui quomodocumque in sordibus impuræ vitæ hæcenus hæserunt, ut omnem huiusmodi labem, & vel minimam etiam suspensionem, posthac bonæ vitæ exemplo à se avertant, eaque vitæ integritate cæteris præluere studeant, ut reliqui, ad eorum exemplum conformati, pietatis, justitiæ, integritatis, sobrietatis, & Christianæ disciplina perfectionem sectentur.

3 Sciant vero in primis Pastores, Curati, ac Rectores Ecclesiarum, se ex divino præcepto ad assiduam apud oves suas residentiam, & ad debita Pastoralis suæ sollicitudinis officia exhibenda, obligatos esse; itaque inviolabiliter observent, quod supra, Capite sexto de Residentia, insinuatum est.

4 Ac quidem, cum ipsi, Ecclesiæ ac populi Dei, curam habere debeant, primum domui suæ bene præesse studeant, ut nihil in ea sit, quod non pietatem, Dei zelum, frugalitatem & omnem honestatem sapiat.

5 Deinde frequenter domos Parochiæ suæ obeant ac perlustrent, ægrotos invisant, pauperum, viduarum, pupillarum, & aliarum miserabilium personarum curam in se suscipiant, iras & inimicitias suorum Parochianorum componant; publica blasphemiarum, adulterii, concubinitus, fornicationis, usurarum, & similia scandalosa crimina, quæ ad cognitionem & correctionem Ecclesiæ pertinent, seria gravique commonitione atque interpositione corrigere studeant; & ubi monitione sua non profecerint, Nos, & Officiales Nostros, ad coercendos & puniendos pertinaces, implorent.

Supra p. I.

6 IO.

6 Conciones statim Festis ac Dominicis diebus diligenter habeant; Festos dies & jejunia, & quæ alias publice denuncianda sunt, po-

pulo diligenter post Concionem significant. 7 Missas frequenter ac devote celebrent, habita præcipua ratione foundationum & piarum consuetudinum; populumque moneant, ut iis religiose intersit.

8 Funebria iusta pie ac fideliter persolvant; & si qua in conviviis funebribus superflue ac immodice fieri hæcenus animadvertant, illa tollere studeant, aut Nobis denuncient.

9 Ecclesiam, & quæ ad ejus cultum & nitorem pertinent, diligenter curent; & si quid reparandum aut sarcendum, illud tempestive provideant.

10 Reliquias Sanctorum, vestes sacras, libros, calices, patenas, corporalia, & reliqua ejus generis Ecclesiastica instrumenta & ornamenta, ad Altaris ministerium pertinentia, sollicitè procurent, asservent & custodiant.

11 A nimia Laicorum familiaritate caveant, magis vero à conviviis, tabernis, comotationibus & à sordibus & avaritiæ nota, quæ vilipendium generant.

12 Denique, cum multa, quæ in variis titulis hujus Nostræ Synodi, de officio divino, administratione Sacramentorum, matrimonialibus denunciationibus, ornatu & cura templorum, & similibus hinc inde constituta sunt & definita, Parochos, eorumque curam & officium concernant: volumus & serio iis præcipimus, ut ea omnia ipsimet integre præsentent, & ab aliis observari faciant & procurent.

13 Repetimus præterea & confirmamus, quod de Parochorum variis ministeriis & ad illa pertinentibus, de peregrinis, vagis & ignotis Clericis ad celebrationem & administrationem Sacramentorum sine Nostra aut Vicarii Nostri licentia non admittendis; sicuti etiam de libris Baptismali, Matrimoniali & descriptorio vicinitatum ac familiarum, à Prædecessore Nostro rec. mem. in Synodo ordinata sunt.

6. 15. 16.

17. 18.

20. 21.

22. 23.

24. & 25.

14 Volumus etiam & mandamus, ut omnes Ecclesiarum Parochialium Rectores, cum ad Pastoratus possessionem admittuntur, ultra professionem Fidei, etiam subsequens juramentum coram Vicario Nostro præstent.

Ego N. N. juro & promitto Obedientiam, Reverentiam, & Honorem Summo Pontifici Romano, ac Reverendissimo Domino Episcopo Osna-brugensi N. eorundemque Successoribus.

Item juro & promitto, quod Ecclesiæ meæ Parochiali N. fideliter deserviam, secundum oneris eidem annexi exigentiam, & in ea personaliter residebo.

Bona Pastoratus vel Ecclesiæ meæ

D 4

non

non alienabo, & male alienata, quantum in me erit, recuperare studebo.

Specificationem omnium fructuum Pasto-
ratus, cum debita designatione hypo-
thecarum, limitum, & terminorum,
intra trimestre, Reverendissimo Episco-
po aut ejus Vicario tradam.

Non deseram aut resignabo Eccle-
siam, mihi commissam, neque alio me
transferam, sine consensu Episcopi aut
ejus Vicarii.

Fructus anni, in quo me mori aut
Ecclesiam dimittere contigerit, subji-
cio & obligo ad deservituram, usque ad
proximam sementem, mortem aut di-
missionem meam proxime subsequutu-
ram. Sic me Deus &c.

C A P. XI. De Testamentis Clericorum.

¹ c. cum
in officio. De
testam. &
ali. vol.

I Cvm in officii ¹ charitatis ac piæ re-
munerationis, primo loco illis te-
neamur obnoxii, à quibus beneficium nos co-
gnoscimus recepisse; facile intelligunt omnes
Ecclesiarum Nostrarum Clerici & Beneficiati,
qui de Ecclesiæ stipendiis ac redditibus vivunt,
ut de iis, quæ & justa suarum rerum dispensa-
tione supersunt, in supremæ voluntatis decla-
ratione non ex carnali affectione sed pro Ec-
clesiæ Dei utilitate ² disponant. Licet enim,
refrigescente charitate, & cupiditate ac cura
carnis succrescente, paulatim irrepsisse videat-
ur, ut Clerici etiam de acquisitis per Eccle-
siam testentur; attamen magno salutis periculo
conjunctum est, ut, mox ad Tribunal Christi
rapiendi, deque omnibus usque ad extremum
quadrantem rationem reddituri, carnem &
sanguinem Christo & ejus Ecclesiæ ac pau-
peribus præponant; magis vero securum, vo-
luntati & gloriæ divinæ, rationi & animarum
saluti consentaneum, ut, quæ ipsis ex patri-
monio Christi & bonis Ecclesiasticis (quo-
rum Procuratores, ³ Administratores ac dis-
pensatores dicuntur & sunt) post honestam
ipsorum sustentationem supersunt, ea in pios
usus convertant, ac in cælum præmittant, in
thesauris cælestibus invenienda, & præsertim
Ecclesiarum (quibus adscripti sunt) pauperum,
aliarumque piarum causarum rationem ha-
beant; ne, dum forte consanguineos suos ex
bonis Ecclesiasticis temporaliter locupletare
contendunt, rectum charitatis & obligacionis
ordinem invertant, & sibi aliisque damnationem
acquirant.

² Inter cætera vero pia loca vehementer
commendamus omnibus, testari volentibus, Se-
minarium nostrum Pastorum, quod pro Dice-

cesis Nostræ necessitate & utilitate erigere
meditamur, ut supra parte 1, c. 6, de Semi-
nario monuimus; ad quod omnes, pro modo
facultatum suarum, aliquid relinquunt. Quod
si ab aliquo neglectum fuerit, illud Executores
ex hæreditate supplere tenebuntur.

³ Quoniam vero in voluntatibus extremis,
præsertim ad pias causas tendentibus, Episco-
pus supremus est quasi Executor, cui provi-
dendum est ut secundum defuncti desiderium
omnia fideliter fiant, ac non raro contingit, ut
tam Clericorum quam Laicorum testamenta
& extremæ voluntates, & præsertim ad loca
sacra & pios usus legata & testata, dolosis
machinationibus varie impediuntur & retar-
dentur: Hinc universis Nostræ Diocesis tam
Ecclesiastici quam Politici status hominibus
gravissime, & sub Canonicis Censuris ac pœ-
nis, præcipimus & mandamus, ne quarumcum-
que personarum, quos jura à Testamenti fa-
ctione non repellunt, Testamenta, Codicillos,
Legata, ac alias legitimas voluntatis declara-
tiones, præsertim ad pios usus sese extenden-
tes, earumque executiones, quovis modo ne-
gligant, impediunt, aut retardent.

⁴ Qui in Clericorum Testamentis Execu-
tores deputantur, sive Clerici sive sæculares
fuerint, præmissa eorum exhibitione & appro-
batione, ab Officiario Curiæ Nostræ Episcopa-
lis factæ, fideles sint ac diligentes in exequen-
do. Legata omnia, præsertim ad pias causas,
statim persolvant, & intra annum Testamen-
tum executioni mandent, Nobisque vel Vica-
rio Nostrò, ad Nostram vel ejus requisitionem,
de omnibus & singulis rationem reddant; nisi
res ad iudicium seu contentiosum forum sit
deducta; quo casu, Officiali Nostrò decisio re-
linquetur. consuetudinem tamen, à Capitulo
Nostrò Cathedrali, quo ad suos de gremio,
hactenus observatam, non immutamus.

⁵ Repetimus quoque, ac firmiter observari
volumus, quod de prohibitione Legatorum,
institutione, ac donatione, à Clericis, Concu-
binis ac aliis personis turpibus non facienda,
à Prædecessore Nostrò statutum est; idque
nec sub fictitiis nominibus, nec per substitu-
tos aut interpositas personas, admittimus, sub
expressis & aliis pœnis Nobis arbitrariis.

C A P. XII. De Ecclesiis, Capellis, Ora- toriiis, Altaribus, Hospitalibus, So- dalitatibus seu Fraternitatibus, & aliis piis locis.

I Similiter cum Prædecessore Nostrò
declaramus, Nostrum Iuris Ecclesiastici
& Episcopalis esse, Ecclesias, Capellas, Ora-
toria, Altaria, Hospitalia, & alia quæcumque
pia & Deo dicata loca per Diocesanum No-
strum, in quibuscumque locis Civitatum, Op-
pido-

c. si hæ-
red. c. tua
nobis. c. si
Iohan. De
Testam.
Conc. Tri-
dent. sess.
22. c. 8.
de ref. aut.
l. licet. c.
De Episc.
& Cleric.

² c. pla-
cuis, &
seq. 12. q.
3. c. 1. &
3. end. q.
4. c. 1. &
c. fixum
12. q. 5. c.
cum in
officiis. c.
adhat. c.
quia. c.
rel. De
testam. tit.
De pecul.
Cleric.
c. 2. De
donat.
cum simi-
lib.

c. 8. §. 3.

c. omnes
basilica
16. q. 7.
Clem. quia
contingit.
De relig.
dom. Con-
cil. Trid.
sess. 22.
c. 8. de
refer.

pidorum, Pagorum, Agrorum, Arcium, Domorum, sive illa extent sive per injuriam temporum ac hominum diruta sint aut conciderint; item, quæcunque ad hujusmodi pia loca à Majoribus Christi-fidelibus olim deputata & ad servitium divinum applicata semel fuerunt, sive mobilia illa sint sive immobilia; quæ declaramus, sine sacrilegii reatu ab aliis hominibus detineri vel usurpari non posse. Horum vero omnium restitutionem & restaurationem & omnimodam dispositionem secundum Decretum Concilii Tridentini nobis reservamus, diligentem vero indagacionem Nostro in spiritualibus Vicario committimus, omnesque & singulos Nostros subditos, maxime vero Ecclesiasticos, sub pœnis aliis in jure expressis, de rerum Ecclesiasticarum detentoribus, eorumve fautoribus, monemus & requirimus, ut, quicquid harum rerum ad notitiam devenerit, id Nobis aut Nostro in spiritualibus Vicario designent ac significant.

2 Mandamus etiam omnibus & singulis ad quos ea res pertinet, ut Tempora, Ecclesias, Capellas, Oratoria, Ossaria, & similia loca sacra, diligenter restaurent, ac facta tecta conservent. contra negligentes vero Nos ad damnorum restitutionem, & aliis pœnis, procedemus.

3 Si quæ Sodalitates aut Fraternitates in honorem Dei aut Sanctorum ex præcedentium temporum injuria relictae sint, quæ institutionem piam habent, eas in probato usu permanere volumus, sublato omni abusu, maxime si census & redditus in commensationes impendantur, quos magis conveniet in usus pauperum, Ecclesie aut Parochi, converti. Harum autem Sodalitatum ac Fraternitatum institutio ac forma à Nobis aut Nostro Vicario examinanda; ac, quod redditus quotannis coram Parocho rationibus supererit, ad usus Ecclesie & pauperum convertendum erit.

C A P. XIII. De rebus Ecclesie conservandis & non alienandis.

1 Diligentem porro curam & rationem ab omnibus Prælati, ac iis quorum interest, institui volumus, ut ea, quæ à Majoribus Nostri in pios usus donata, legata, & alio modo concessa & Ecclesie acquisita sunt, Nostri temporibus non intereant, & quæ præcedentibus temporibus interversa sunt, iterum ad rectum usum & dominium Ecclesie redeant. Mandamus itaque omnibus & singulis, Præpositis, Decanis, Abbatibus, Prioribus, Abbatissis, Priorissis, Collegiis, Clericis, & Beneficiatis, Pastoribus, Curatis, Vicariis Civitatis ac Diocesis Nostre Osnabrugensis, omnibusque piorum locorum administratoribus, ut Ecclesie bona strenue defen-

dant, & si aliqua norint Ecclesie esse sublata aut detracta, ea pro virili recuperare conentur, Nostrique desuper consilium & auxilium in necessitatibus suis implorent.

2 Nulla vero bona, seu redditus, proventus, & jura Ecclesiastica vendant, obligent, aut quocunque modo in perpetuum vel ad longum tempus contra Canones alienent eorumque, sine speciali Nostri facultate, & cum plena causæ cognitione, num hujusmodi venditiones, alienationes, obligationes, in evidentem cedant Ecclesie utilitatem. Si quis contra aliquid attentaverit, ipsos contractus invalidos & nullos de jure decernimus, nihilominus contra transgressores ad canonicas pœnas processuri.

3 Similiter mandamus omnibus Pastoribus & Provisoribus Ecclesiarum, maxime ruralium, ne nomine Ecclesiarum ullam litem inchoent ipsi pro juribus Ecclesie, aut etiam excipiant vel patiantur, sine Nostro aut Nostri in spiritualibus Vicarii præscitu; si quas vero nunc lites judiciales aut controversias cum quolibet habeant, eas Nobis aut Nostro in spiritualibus Vicario intra semestre indicent.

C A P. XIV. De Provisoribus Templorum & Fabricæ.

1 Provisoribus ædilibus seu structuariis Ecclesiarum & Capellarum idem junctum volumus, quod Prædecessor Noster in Synodo Osnabrugensi statuit; qui viri Catholicici, providi, idonei, ac boni testimonii sint; quorum officii erit, ut, quasi Tutores ac Curatores templorum, omnes census ac redditus ad fabricam pertinentes diligenter colligant ac recipiant, fideliterque expendant; Ecclesie, turris, campanarum, sacrorum vasorum ac vestium, aliarumque rerum quæ ad Ecclesiam & Fabricam spectant, curam habeant, vinum, oleum, ceram, thus, & alia ad officium divinum necessaria, tempestive procurent, Parochis suis (quos Nos tanquam Ecclesiarum & Ecclesiasticarum rerum superiores Procuratores declaramus) requirentibus, necessaria, in iis quæ ad officium divinum pertinent, ministrare non detrectent; quæ sordida sunt, mundari, quæ fracta vel corrupta refici ac sarciri diligenter faciant, rationes ministerii sui singulis annis coram Pastore ac deputatis facere teneantur, eaque in singulari cista templi repellant, ut, requisiti, omni momento exhibere possint. Negligentes in his, Parochi Nobis aut Vicario Nostro denuncient.

2 Habeatur in singulis Ecclesiis cista, in qua literæ reddituum, jura & pecunie fabricarum, conserventur, sub trium clavium clausura; quarum unam Parochus, reliquas duas alii duo Provisores habeant. Volumus etiam, ut iidem con-

c. prædial.
c. non liceat. cum
seq. 12.
q. 2. tot.
tit. ext.
in 6. &
Clem. De
reb. Eccl.
non alien.

c. quod
quis 35.
q. 9. c. si
quis Presb.
De reb.
Ecclesiarum
alien. c.
im. extra-
vag. eod.

Cap. 27.

Sess. 21.
c. 7. de
ref. sess.
22. c. 11.
de refor.

ficiendo Inventario rerum, jurium, ac monumentorum omnium, in Episcopali Archivio reponendorum, diligenter collaborent.

3 Indignissimum est, Ecclesie reditus ac Eleemosynas piorum, congestas, in non rectum usum converti, aut etiam in computationibus abliguriri, proinde, sub restitutionis ac aliis poenis Nobis arbitrariis, prohibemus convivia & computationes, dum conventiones instituantur, vel quicquam ratione Ecclesie emitur aut tractatur, cerei conficiuntur, vel annue rationes rerum fabricae traduntur; quod diligenter Pastoribus curandum commendamus.

4 Provisores fabricae nullas arbores vendant, caedant, minus vero donent, vel ipsi sibi usurpent, ex sylvis Ecclesie, sub poena restitutionis quadrupli, & alia Nobis arbitraria; in quo diligentes inspectores Parochi esse moneantur.

5 Eleemosynae, pauperibus addictae, vere pauperibus, frugi & Catholicis, sine humano affectu distribuantur, ordinatis temporibus, ac maxime diebus Dominicis & festivis, post Sacrum & Concionem, quibus pauperes interesse debent.

C A P. X V. De Immunitate Ecclesiastica.

1 **E**xemptiones ac immunitates rerum ac personarum Ecclesiasticarum, tam divinae Scripturae autoritate, quam perenni usu ab ipso nascentis Ecclesie exordio, concessae ac confirmatae, posteriorum temporum injuria, ac haereseon malevolentia in his regionibus nonnihil concussa ac labefactata conspiciuntur, quas Nos cum antiquis religiosiss. Imp. 2 & hujus Dioecesis Fundatore Carolo Magno, 3 & SS. Concilii Tridentini 4 Patribus, hoc Nostro Synodali decreto, in pristinum gradum restitimus, & innovamus omnia Concilia generalia, Apostolica & Imperiales Sanctiones, in favorem Ecclesiasticae libertatis & contra ejus violatores decretas; ac propterea omnes & singulos Magistratus, Officiatos, ac Ministros Nostros hortamur, ut libertatem Ecclesiasticam impigre defendant, & in illos, qui illam perturbant aut impediunt, graviter animadvertant.

2 Nullus in personas Ecclesiasticas, aut earum bona aut loca, contra Iuris Canonici & Civilis Constitutiones sibi quicquam vendicet, aut Clericum coram saeculari Iudice 5 conveniat, aut multam, 6 vel indignum & sordidum onus ei imponat, minus illum captivare vel in vincula conjicere praesumat, sed delinquentes Clerici Nobis aut Nostro Vicario denuncientur.

3 Quod si vero Clericus enormiter valde deliquisset, 7 & vehemens fugae suspicio adesset, permittimus, ut a saeculari Magistratu in loco certo & honesto, donec Nos vel Vica-

rius Noster certiores facti fuerimus, detineatur, aut vincus securo sed decenti modo ad Nos mitti possit.

4 Quod de asylo 8 & immunitate ac securitate Ecclesiarum & Caemeteriorum constitutum est, ut nullus inde extrahi possit, inviolabiliter quoque observari volumus; exceptis publicis 9 latronibus, qui per industriam proximum occiderint, incendiariis, vel nocturnis agrorum depopulatoribus, qui itinera obfident aggressionum infidiis; denique qui sub immunitatis spe in Ecclesiis delinquant.

5 Si vero a confugientibus ad Ecclesias talia sint commissa crimina, quae ne impunita permaneant, interfit Reip., tantisper saecularis potestas a manuum injectione absteat, donec Nos aut Nostri Officiales consulantur, & ab iis licentia impetretur.

6 Ad hanc quoque immunitatem Ecclesiae & Caemeteriorum spectat, ne quid in iis aedificetur aut construatur aut exerceatur, quod usibus prophanis ferviat; quapropter loca sacra ubique diligenter clausa, & a negotiis prophanis libera esse volumus. Iudicia vero saecularia, 10 ludos histrionum & jocularium, forum rerum venalium, prandia publica, computationes, choreas, saltationes, & similes infolentias, in iis districte prohibemus.

7 Animadvertimus etiam, in Dioecesis Nostrae multis Caemeteriis habitationes & aedes Laicorum erectas contra saeculorum Canonum prohibitionem & Ecclesiasticae libertatis immunitatem. Cui malo cum debito modo mederi velimus, illud in primis statuimus, ne posthac ullae aedes amplius in Caemeteriis sub quocunque praetextu aedificentur: quae autem a tempore recol. mem. Praedecessoris Nostri exstructae sunt, ut dejiciantur; quae vero jam antiquatae, aut prope ruinam sunt, ne amplius instaurentur. Conandum vero erit, ut hujusmodi aedes ad alia loca transferantur, & in primis, ut simeta ac vaccarum & porcorum stabula & similes impuritates ex locis sacris removeantur. Quod curae Pastorum, & officialium nostrorum quos ipsi ad hoc imploraverint, serio committimus; quorum negligentiam arbitraria animadvertione persequemur.

8 Prohibemus quoque serio, ne mercatus, etiam tempore Dicationis & aliarum solemnitatum, in Ecclesiis, Caemeteriis, Templorum vestibulis ac porticibus instituantur. quod similiter serio Pastoribus, & aliis officiatis Nostris quos illi pro auxilio imploraverint, committimus.

9 Etsi quidem, ob hostilem incursum, subita incendia, aut alios improvisos casus, ad loca sacra cum rebus suis confugere non sit illicitum: Volumus tamen, ut, periculo aut necessitate cessante, quae illata sunt, rursus inde exportentur, nec lino, frumento, lana, panno, ciba-

1 Gen. 47. vers. 26.

1 Esdr. 7. vers. 24.

l. 12. c.

De sacr.

Eccles. l.

omnes c.

De Episc.

et Cler. l.

De nobis

et l. ult.

eod. tit. l.

privilegia

et consl.

seq. cassia c.

De sacro

Ecc. l. si

vener.

eum Const.

seq. c. De

Episc. et

Cler. c. non

minus 4.

et c. ad-

versus

consules.

De immu-

nit. Ecc.

et eod. tit.

in 6. et in

Clem.

2 Constan-

tino, Va-

lentinia-

no, et Ju-

stiniano,

Anastasio,

Iustinia-

no, &c.

supr. all-

gatis ll.

3 lib. 6.

leg. c. 109.

4 Sess. 25.

c. 20. de

refor.

5 c. quali-

ter. De

jud. Ciset

aut.

6 c. nul-

lus. De

foro com-

pet.

7 Facit. c.

Ut fama.

De sent.

excom.

1 Can. mi-
ror. c. fra-
ter. c. nul-
lus Cleric.
c. si quis.
c. metuen-
tes. C. de
finit. vit. C.
Id consti-
tuimus.

17. q. 4.
tot. tit. de
immunit.
Eccles. ext.
et in 6. l.
fidel. et l.
pateant. c.

De his qui
Ecc. conf.
9 C. sicut
antiqui-
tus. 17. q.
4. c. Inter.
et c. fin. de
immunit.

Ecclesia-
rum.

10 c. 1. de
immunit.

Eccles. c.
de cet. eod.
tit. in 6.

c. de cet
domum.
De immu-
nit. Eccle-
siae. in 6.

cibariis, cistis, hastis, ensibus, sclopiis, signis militaribus, aliisque impedimentis, Tempa, Sacella, Sacraria, per annum repleta mancant, uti in multis locis apparet, & Pastoribus diligenter emendandum injungitur.

10 Magna curâ à Prædecessoribus Nostris provisum fuit, ut insignes ædes, in immunitatibus præsertim Cathedralis & Collegiatarum Ecclesiarum, ædificarentur, ut, ista excellentium ædificiorum commoditate & jucunditate, Canonici & Ecclesiarum ministri ad residentiam & personale obsequium invitarentur. Quæ omnia in plerisque locis contra primam institutionem & sacrorum Canonum sanctionem perverta & immutata sunt; & domus, quæ olim Canonorum & ministrorum Ecclesiasticorum habitationi comparatæ ac dedicatæ fuerunt, nunc laicis conjugatis, mercatoribus, forsitan etiam interdum non satis honestis ac plane hæreticis, locantur, magno contemptu & irreverentia Ecclesiæ & constitutionum Ecclesiasticarum, eoque minus tolerando, quod ab iis hæc injuria in Ecclesia enascatur, à quibus hujusmodi jurium defensio merito requiritur. Quare, ut, quæ tam bona & utili Ecclesiæ Majorum intentione bene sunt constituta, posteriorum negligentia ad Ecclesiasticæ disciplinæ enervationem & immunitatis violationem non confundantur; præsentis decreto statuimus ac districte prohibemus, ne de cætero quispiam domos Capitulares sive hæreditarias, ab aliqua Ecclesiarum dependentes, quas Canonici seu Beneficiati ipsius Ecclesiæ inhabitare consueverunt, laicalibus seu extraneis personis quibuscunque sine Nostra licentia dare vel locare, committere seu vendere ad inhabitandum, nullatenus vero ad nuptias, choreas publicas, vel alia secularia negotia in eis exercendum, concedere præsumant.

11 Et, si forte actu aliquæ domorum hujusmodi locatæ ac concessæ sint, locationes & concessiones hujusmodi, illi, ad quos pertinent domus, intra competentem terminum studeant cum effectu revocare; alioquin Nos, præter arbitrariam Nobis pœnam, locationis pretia eo ipsa commissa, & judicio Nostro piis locis applicanda declaramus.

12 Quia vero ædes Canonicales ac Beneficiales, pudore publico, ac magno Ecclesiarum ac Beneficiorum detrimento, destructæ ac ruinosæ conspiciuntur: Mandamus omnibus & singulis Capitulis, Collegiis, Prælatibus, Structurariis, Provisoribus, & aliis ad quos ea res pertinet, ut ædes hujusmodi ruinosæ annue inspiciantur, visitentur & restaurentur, ac in posterum sartæ tectæ conserventur, sub pœna arbitraria contra negligentes.

C A P. XVI. De Archivio Episcopali.

1 Magna Ecclesiæ ac piis locis incommoda accidunt, quod, quæ à Majoribus in pios usus donata sunt, sæpe negligentia vel avaritia posterorum aut intercidant aut ignorentur aut intervertantur; ut sæpe necessarium sit post obitum Beneficiorum novas designationes reddituum ex aliorum relationibus facere, antiquis registris vel monumentis deperditis; unde, præter defraudationes Ecclesiarum, sæpe lites oriuntur, quibus ob ignorationem monumentorum, jurium & designationum, non facile decisio invenitur, multaque ex patrimonio Christi dependantur ac negliguntur.

2 Hinc Nos, pro Pastoralis Nostri muneris obligatione, hujusmodi incommodis obviare volentes, statuimus, Archivium Episcopale in Nostra Cathedrali Ecclesia Osnabrugensi, vel alio loco commodo, à Nobis designando, erigendum esse; ac volumus, ut singuli Parochi ac Beneficiati intra sex menses à publicatione hujus Nostræ Synodi, vocatis iis quorum interest, Inventarium omnium & singulorum bonorum tam mobilium quam immobilium, jurium, actionum, annuorum censuum, jurisdictionum, privilegiorum, ac scripturarum, debitorum & aliorum quorumcunque ad ipsas Parochias seu Beneficia pertinentium, cum eorum confiniis & plena descriptione per publicam personam, in præsentia duorum saltem testium, confici procurent, ac Nobis aut Nostro in Spiritualibus Vicario tradant, in Archivio illo publico recondendum.

3 Repertorii hujus duo exempla in forma Authentica per eandem publicam personam conscribantur; quorum alterum apud Parochialem seu aliam Ecclesiam, in archivio, seu in loco alio, bene munito & custodito, qui duabus aut tribus differentibus clavibus aperitur, quarum unam Parochus, alias Provisores templi, vel, cum Diocesis Nostra in regiunculas suas & Decanatus Rurales divisâ fuerit, Decanus Ruralis illius Capituli habeat, alterum exemplum in dicto Archivio Episcopali ad hoc deputato conservetur: singulis autem decenniis Inventarium illud renovari volumus.

4 Idem faciant, & hujusmodi Inventaria conscribant, Capitula omnia, & Collegiatarum Ecclesiarum, Hospitalium, ac quorumcunque piorum locorum gubernatores seu administratores; & alii, quicumque Beneficia Ecclesiastica quæcunque, cum curâ vel sine curâ, quocunque nomine nuncupentur, obtinent, intra annum à publicatione hujus Synodi, & alterum exemplum in communi suo Archivio retineant, alterum in Archivio Episcopali asservandum tradant. Contra negligentes hac in parte pœna arbitraria procedemus.

5 Nullus

Vide Con-
stit. Ar-
chiepisc.
Col. Fri-
derici. 7.
fol. 227.

5 Nullus autem Pastorum unquam in Pastoratu suo instituat, quin omnium bonorum mobilium, in domo Pastoralis inventorum, similiter calicum, paramentorum, librorum, & quorumcunque instrumentorum Ecclesiasticorum Inventarium, intra 14 dies, Nobis, aut Vicario Nostro in spiritualibus, exhibeat, simul cum designatione, si quid in ædibus Pastoralibus corruptum, destructum, demolitum aut deperditum fuerit; sub pœna 20 Aureorum irremissibiliter solvendorum.

C A P. XVII. *De Examinatoribus.*

1. Sess. 6. 7. Sess. 13. c. 57. Sess. 24. c. 18. de reform. c. 34.
QVæ de Examine Ordinandorum, ac præcipue ad curam animarum, ex 1 Concilio Tridentino, à Prædecessore Nostro salubriter sunt statuta, debite observari volumus; ac propterea diligenter Nostro Vicario & Examinatoribus commendamus, ne quenquam ad curam animarum exercendam admittant, nisi quem ætate, moribus, doctrina, prudentia, & aliis rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis, idoneum judicaverint. similiter stricte prohibemus, ne quispiam in Pastoralibus functionibus sese ingerat, nisi prævio examine & approbatione licentiam in scriptis à Nostro Vicario obtinuerit.

Nolumus ullum posthac cujuscunque status ad Ordines & Beneficia, maxime Curata, sine hujusmodi examine admitti; Provisiones autem, Collationes, institutiones, investituras, aliter factas, nullius roboris declarantes.

Deputamus autem Examinatores, cum Vicario Nostro in spiritualibus generali, Præpositum & Decanum Cathedralis Nostræ Ecclesiæ.

P. Priorem Prædicatorum.

P. Guardianum Franciscanorum de Observantia.

P. Rectorem Societatis Iesu.

Concionatorem Nostræ Ecclesiæ Cathedralis, cum tribus aliis, doctrina & bonis moribus præditis, ex Clero Nostræ Civitatis à Nobis nominandis.

C A P. XVIII. *Judices delegatos Causarum Apostolicarum nominamus,*

Præpositum Cathedralis Ecclesiæ.

Decanum Cathedralis Ecclesiæ.

Decanum Collegiæ Ecclesiæ S. Joannis Baptistæ.

Judicem ordinarium seu Officiale Nostrium.

Et unum de Clero Nostro Secundario Civitatis Nostræ, à Nobis nominandum.

C A P. XIX. *De Censore Librorum.*

CVM à Nobis, parte I, cap. II, statutum sit, ne quispiam posthac libros vetitos, aut alios suspectos, imprimat, invehat, vendat &c. Hinc deputabimus unum vel plures Librorum Censores de Clero Nostro, sine quorum consensu & censura nemo librum ullum imprimat, vendat, aut in Nostram Diocesim invehat; quorum officium quoque erit, Typographias & Officinas librorum visitare, libros vetitos confiscare, & alia, secundum rationem officii illius, persolvere & perficere.

C A P. XX. *De Penitentiario.*

IN Penitentiarium publicum in Nostra Cathedrali Ecclesiæ constituimus quendam ex Patribus S. Francisci Fratrum Minorum de Observantia; ex quibus successive alium qualificatum nominabimus.